

'n Stumperd

Ik zag nog juist den breeden schoen en een stuk van het sterke been, dat brutaal naar omhoog ging en een bussel vleesch naar buiten trapte.

Daarop werd met geweld de herbergdeur toegesmaakt.

De man, dien men aldus behandelde, kwam als een vormelooze klomp buitengedonderd en schoof als een baal van 't voetpad en bleef in de riool liggen.

Na een wijl richtte hij zich half op, trok het linkerbeen van onder het rechter, kroop op één knie, scharrelde den hoed van onder zijn been, smeet zijn vuist in den voederloozen bodem van 't geblutste hoofddeksel en keek dan, met de hand op den grond steunend, verbaasd in het ronde.

Hij bracht de hand aan de linkerzijde en kreunde. Ik liep naar hem toe, pakte hem onder het oksel en richtte hem op.

't Was een domme vracht, onwillig, plooibaar. Het duurde geruimen tijd voor hij op zijn positieven kwam.

De stumper was dronken, verschrikkelijk aange-

vezen. Een vuile stank kwam uit zijn mond, stank van onverteerd eten, genever en cigarettensmook.

Het jukbeen van zijn rechterwang was geschaafd en bloedde, uit een kap in 't linkeroor liep eveneens bloed en verfde gansch zijn halskraag rood.

Met mijn zakdoek bette ik de wonden en wreef hem het stof uit neus en oogen. Zijn Verlainsche baard werd wat geordend en den ten deels afgerukte rand van zijn bolhoed zoo goed het ging op zijn plaats gebracht.

Onder die zachte doening begon de sukkelaar te snikken als een kind. Zijn tranen liepen in zijn verweerden baard.

Twee lieden hielpen mij, een gediensdige dame wenkte den op den hoek staanden taxivoerder en, vóór de naderkomende politiemann er zijn neus had tusschen gestoken, zat ik met den man in 't voertuig en bracht hem naar zijn woonste, in den omtrek der Vogelmarkt.

Vriendelijke geburen, ruw in woord en beeldspraak, maar medelijdend van harte, droegen hem meê de hooge trap op, tot op zijn kamertje, zoo klein, zoo eng en waar de wind den regen door de pannen en de kalklaag joeg en alles het onderst boven vergooid lag.

Een doffe lucht van petrool, natte zweetkleeren en ongelucht beddegoed greep naar de keel.

Het ijzer van het dakraampje was verdwenen, ongetwijfeld in een zijner dronkaardskuren stuk geloopt; ik stak mijn vuist door 't papier dat in vervanging van een halve uitgedrukte ruit aangebracht was, en een weinig versche lucht waaide binnen.

Een bewoonster van het huis schudde zijn pooveren stroozak op, de lakens ontbraken, en wij legden hem te ruste.

De man lamenteerde zachtjes en ik hoorde hem steeds herhalen: *Ma mère, ma pauvre mère!*

Zijn moeder, ach ja, ik had ze goed gekend, die zwakke, maar goede vrouw. Zij hield er een grooten winkel op na en leefde alleen en eenig voor haar zoon. Haar man was aan de toring gestorven, haar een klein fortuin en eene goede zaak achterlatende.

De jongen groeide flink op en was van een buitengewone intelligentie. Hij geraakte in de universiteit, kreeg slecht gezelschap en na drie jaren bommelen was het fortuintje van zijn moeder om zeep en de affaire erbij.

Moeder ging voor haar zoon werken en bracht hem het geld, dat hij opdronk. Zij stond in den guren Winter van den vroegen morgen aan de deur van den schouwburg waar zij de plaatsen opkocht en 's avonds tegen eenige verdienste ruilde.

De zoon dronk de winst op. Hij zoop genever met de maat en toen hij zijn bekomste had werd hij weemoedig week, kuste zijne moeder en beloofde nooit meer te herbeginnen.

Dronkenmanseed, die 's anderdaags vergeten was.

Hij hield van zijn moeder als van een heilige, en dit was de eenige schoonheid die zijn beestachtigheid vermilderde. De zachte jongeling zou zich voor haar dood hebben gevochten. Nooit in zijn leven heeft hij haar een kwaad of een barsch woord toegezegd.

Hoezeer hij ook aan den drank was verslaafd, waren er oogenblikken dat de liefde voor zijn moeder de bovenhand op zijn dronkemansdriften kreeg.

Die liefde bloeide dan in rijke doening open, verwarmde zijn ellendig leven. Hij sleurde dan voor haar aan den zonderlingsten arbeid om wat centen te verdienen, kocht of bedelde dagelijks een bloem, die hij dan op haar armoedige borst, tusschen den donkervuilen sjaal stak, kuste haar daarna op de magere wang, sprak haar ontroerende woorden toe als in den tijd, toen hij als een klein kind op haar knieën reed, en maakte haar hiermede danig gelukkig.

Eens lag ze ziek te bed en kon niet meer uit werken gaan. Als een verdwaasde liep hij rond en kreeg werk. Hij vond zwaren arbeid aan de dokken, moest zijn lijf, dat door den alcool als uitgebrand was, voor domme zware lasten spannen, tot zijn spieren kraakten. Maar hij gaf het niet op. Zijn moeder was ziek en zou niet naar het gasthuis gevoerd worden. Liever de gansche wereld in brand, dan zijn moeder naar 't gasthuis!

Dat woord vloekte hem in de ooren. 't Gasthuis! 't Was hem een onesthetisch woord, een woord van armoede en bitter lijden. De trots kletterde hem als een hagelbui tegen de ooren, spookte als een vurige lawine voor zijn oogen. De trotse, die zijn moeder hem had geschonken, die armoede leed, maar nooit haar armoede bekende, die hongerde naar ziel en lichaam, maar door de straten liep met den glimlach op het afgeteerde gelaat, den trotschen glimlach van haar fiere harte.

Niet naar 't gasthuis! Niet naar 't gasthuis, moederke! 's Avonds kwam hij ontribt, ontzenuwd en gebroken tehuis, maar hij bracht geld mee. Moeder werd tehuis verzorgd, goed verzorgd, dagen en

weken achtereen, hij werkte als een neger, paste op en dronk geen genever meer. Zijn moeder dankte in stilte Onzen Lieven Heer omdat hij haar die zware ziekte had gezonden en haar jongen zoo braaf had gemaakt.

Toen zij opkwam en mocht buitengaan leidde hij haar als een kind, voetje voor voetje langs de leien en de geuzenparkjes, waar zij de menschen zag passeeren en de doening der groote stad naging, zij was zoo zalig, zoo gelukkig naast haar lieveling en hij de wereld rijk om zijn moederke, dat kleine tengere vrouwtje, waarvoor hij anders niets dan heilige woorden had, die haar een wereld vol licht en blijdschap schonken.

Een vriend kwam hem ter hulp, gaf hem honderd frank om wat uit te rusten en te bekomen van 't kannibalenwerk aan de haven.

Zulks was verkeerd. Het deed hem weerom verdwalen in het rijk der fantasieën.

Honderd frank! Zooveel geld en een gezonde moeder! Hij ging eens kermis vieren en des anderdaags lag hij als een zwijn te snorken, dwars over 't spoor van de tram, zonder geld op zak en deerlijk gedemoraliseerd.

De zwakkeling herbegon zijn bohemersleven, dronk als een goot, wilde zijn schade inwinnen. Hij verviel in het allerellendigste, zónk in den verschrikkelijken poel van bandeloosheid.

Zijn mooi gelaat, zoo fijn van profiel, verkreeg een liederijke uitdrukking; de zware balken onder de oogen getuigden van slapelooze nachten en van ravotten, door de blonde haren van zijn bovenlip

liep een rosse streep van den cigarettenrook, die als een houw zijn snor ontsierde.

In een kroegje liet hij zich door half dronken koetsiers en straatkeerders voor een borrel op 't gelaat slaan, met hun vereelte sterke hand, zoodat zekeren dag hem twee tanden uitgepatst werden. Ik ijs nog bij de gedachte, dat hij zulks gedoogde, hij de steeds zoo delicate jongen. Wat was hij laag gevallen!

Zijn arm moederke stierf van verdriet en haar dood maakte hem niets beter, en, zonderling contrast in dat wondere raadsel, hij kreeg vlagen van ontzettenden weemoed. Dan schreide hij om zijn harte te breken, en jammerde in zijn verlatenheid: *Petite mère, ma pauvre mère!* Ten slotte werd hij morphinezuchtig en verkeerde steeds in een gekke opwinding.

Nu lag hij daar, arm wrak, op zijn strooleger en zanikte in zijn zatten roes: *Ma mère, ma pauvre mère!*

Eenigen tijd nadat ik hem op zijn kamerke had helpen brengen zag ik hem zitten op een bank in 't Geuzenhofje, aan Jordaens. De plek op 't jukbeen was opgezet en met blauwen kring bedonkerd; het rechteroog hing als in een zak, groen en rood bestreept.

— Hoe is 't, ouwe jongen?

— Zus-en-zoo! antwoordde hij met heesche stem. Die kerel heeft me fel pijn gedaan.

Zijn kin begon onmerkbaar te trillen toen hij aan de vernedering dacht. Ik vreesde voor een schreibui, nam hem onder den arm en vroeg:

— Vertel me eens hoe dat is toegegaan.

— Wel, ik zat daar van kort na den middag. Ik had een lekkeren biefsteak gegeten en eenige pinten bier, een koffie, zes cognacs en daarop schiedam gedronken; ik had ook van de beste cigaren gesmoord, want mijn pakske cigaretten was ledig.

Een mensch mag zich toch al eens een kermis gunnen! Toen ik er wilde uitrukken bemerkte ik dat ik geen cent op zak bezat en vroeg den baas om krediet. En de fielt schold me uit voor vuilen visch en wierp woorden naar mijn hoofd die ik in een deftig gezelschap niet zou durven uitspreken. Ik heb hem vierkantig gezegd wat mij op den lever lag, daarop heeft de kerel me in mijn kraag gepakt en er uit getrapt, mij, een zoon van deftigen huize!

De oude trots laaide weer in hem op en overtoog zijn gelaat met donkeren gloed. Hij maakte een groot gebaar en riep:

— Maar nooit, jamais de ma vie, zet ik nog een voet in zijn smerige kroeg; nooit gun ik dien ellendeling nog mijn kalandisie!

Eenige dagen later, 't was in de helft van October, toen een paar nachten reeds zoo bijtend koud waren, vond men hem half versteven achter den Vlaamschen Schouwburg liggen, doodziek. Hij werd naar 't ziekenhuis gebracht met een dubbele longontsteking.

Verleden week liet hij mij roepen en ik was getuige van zijn laatste ure. Zijn bange blik werd voor 't stervengaan een oogenblik rein en helder en een groot licht schoof over zijn arm gelaat. Ma mère, ma petite mère! prevelde hij.

En hij zag zijn moeke dat hij zoo ongelukkig had gemaakt en stierf.

Dat heengaan was wreed. Zoo jong, zoo vernuftig en zoo beestachtig geworden door den alkool.

En 't was vreeselijk jammer voor ons wereldje dat hij zoo verdierlijkte, want hij was een der talentvolste onder ons allen, zijn woord was als een vedel,

hij kon er diepe ontroerende klanken uit halen en in zijn zonnige oogenblikken sprak hij over kunst en kunstenaars met zulk helder doorzicht dat allen naar hem in bewondering luisterden.

Hij was een meester in zijn taal en prachtig in 't zoete spreken over heilige dingen.

Hij heeft, helaas! alles verzopen in den genever!
1912

G. RAAL

ARTISTENLEED

PORTRETten EN SCHETSEN

*Aan Raf. VAN OS
den held van „Jesuietengood”
17 April 1918, vriendelijk op-
gedragen.*

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

Inhoudstafel

	Bladz.
Artistenleed	5
Zwart Polleke	13
De Oud-Vrederechter	23
'n Stumperd	33
De Karnaval van Janneke	42
Van een Naaisterke en een Metsersknappe	50
Draai Keuningén	54
Landverhuizers	59
Uit het Leven van Kanunnik Van Haecke	65
Vader De Beucker	72
Ten Kerstennacht in het Jaar 1912	78
De Hoed van den Letterkundige	87
Boomen	94
Naar Oud-Vlaanderen	103
Jan Bart	127